

**Niezależny Samorządny Związek Zawodowy
Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
ZARZĄD GŁÓWNY**

02 - 520 Warszawa
ul. Wiśniowa 50
REGON: 0 1 3 0 4 1 8 7 1

tel.: 22 640 80 23; 22 640 82 67
fax. 22 849 82 30
NIP: 521-28-94-909

Warszawa, dnia 25 marca 2021 r.

L. dz. ZG/ 53 /2021

Sz. Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej

Szanowny Panie Generale

W ostatnim czasie do biura Zarządu Głównego oraz do Przewodniczących Zarządów Okręgowych i Zarządów Terenowych NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa zaczęło wpływać wiele skarg i uwag min. dotyczących instalowania kamer w pomieszczeniu monitorowego skierowanych na pracę funkcjonariuszy wyznaczonych do pełnienia służby na tym stanowisku. W związku z powyższym Zarząd Główny NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa postanowił dokonać analizy zgłaszanych problemów, która polegała na przeglądzie stanowiska monitorowego oraz wyciągnięciu wniosków.

Z informacji, jakie wpłynęły do Zarządu Głównego wynika, że:

- **W wielu jednostkach penitencjarnych Służby Więziennej zainstalowano kamery skierowane w stronę funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowisku monitorowego.**

Zarząd Główny NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa z całą stanowczością sprzeciwia się stosowaniu takim praktykom i wnioskuje o wycofanie kamer ze stanowisk monitorowych służących do kontroli pełnienia służby funkcjonariusza wyznaczonego na te stanowisko. Monitorowanie miejsca służby funkcjonariusza oraz miejsca pracy pracowników Służby Więziennej, nie zostało uregulowane w pragmatyce służbowej – ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, która niewątpliwie stanowi podstawowe źródło prawa pracy w zakresie osób zatrudnionych w Służbie. Podobnie zresztą rzecz się ma w powszechnym prawie pracy – ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy, także nie przewiduje rozwiązań w zakresie zasad i możliwości stosowania monitoringu w pracy. Decyzja o stosowaniu monitorowania w określonych miejscach i pomieszczeniach powinna być oceniana przede wszystkim przez pryzmat poszanowania godności i innych dóbr osobistych pracownika, w tym jego prawa do prywatności, które wynika m.in. z norm Konstytucji (art. 30, 47, 51), kodeksu cywilnego (art. 23 i 24) czy też kodeksu pracy (art. 11¹). Monitorowanie pracowników za pomocą kamer video jest także przetwarzaniem danych osobowych w rozumieniu art. 4 pkt. 1 i 2 europejskiego rozporządzenia o ochronie danych (RODO) dlatego osobie, której dane dotyczą przysługują prawa wynikające z art. 15 rozporządzenia. Należy wskazać, że zapisy dotyczące monitoringu znalazły odzwierciedlenie w ustawie – kodeks karny

wykonawczy (art. 73a) lecz tylko w kontekście monitorowania zachowania osadzonych, nie zaś do funkcjonariuszy czy pracowników Służby Więziennej. Instalowanie kamer i skierowanie ich w kierunku funkcjonariuszy, oprócz poczucia świadomości i odpowiedzialności służbowej i karnej za autoagresywne zachowania osadzonych, na które funkcjonariusz pełniący służbę na stanowisku monitorowego nie ma wpływu powoduje, dodatkowo poczucie notorycznej represji psychicznej co sprawia, że zdecydowanie większą uwagę funkcjonariusz zmuszony jest zwrócić na swoje zachowanie, gesty, słowa, co obniża poziom koncentracji na wskazanym zadaniu oraz potęguje stres i wpływa negatywnie na proces percepcji.

Ponadto z przesłanych informacji wynika, że:

- **limit liczby obrazów z kamer umieszczonych w celach, które może jednocześnie obserwować jeden funkcjonariusz na stanowisku monitorowego w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, nie jest obecnie określony, ani w przepisach prawa powszechnie obowiązującego ani w żadnym z aktów wewnętrznych wydanych przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej.**

Rozpiętości ilości kamer do ciągłej obserwacji przez jednego funkcjonariusza na stanowisku monitorowego wahają się od kilku do kilkudziesięciu. Zdarzają się przypadki, że oprócz obserwacji zachowań osadzonych w celach monitorowanych oraz miejsc, które mają być obserwowane w przypadku przebywania osadzonych wymagających monitorowania, funkcjonariusze obserwują inne miejsca jednostki tj. teren administracji, magazyn mundurowy, szpital oraz są eksploatowani dodatkowymi obowiązkami np. obsługa radiostacji bazowej, obsługa, centrali alarmowej, faksu, komputera, odbieranie telefonów, otwieranie przejść, furtek, wejść do pawilonu, budynku szpitala, sterowanie ruchem. Praca na takim stanowisku wymaga dużego skupienia i czujności dlatego jeden funkcjonariusz nie może obserwować zbyt wielu obrazów z cel, więc niezbędne jest opracowanie i wdrożenie aktów normujących limit liczby obrazów oraz wymogów odpowiedniego sprzętu.

- **na stanowisko monitorowego bardzo często kierowani są funkcjonariusze bez doświadczenia i odpowiedniego przeszkolenia.**

Stanowisko monitorowego jest newralgicznym miejscem pełnienia służby, ponieważ jego głównym celem jest ochrona życia i bezpieczeństwa osadzonych, których zachowanie podlega stałej obserwacji. Niestety na stanowisko monitorowego bardzo często kierowane są osoby bez odpowiedniego doświadczenia i elementarnej wiedzy o zachowaniach osób, które zostały zakwalifikowane do umieszczenia w celi monitorowanej. Systemowe rozwiązania szkoleniowe w tym zakresie muszą zostać wdrożone. W przeciwnym razie obciążanie funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowisku monitorowego odpowiedzialnością za niedostrzeżenie zagrożenia bezpieczeństwa osadzonego czy skuteczną próbą samobójczą oraz wyciąganie konsekwencji wobec osoby nieodpowiednio wyselekcjonowanej i przeszkolonej będzie działaniem bezprawnym. Funkcjonariusze wyznaczani na te stanowisko powinni posiadać aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na stanowisku monitorowego w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badanie lekarskie.

- **funkcjonariusze wyznaczeni do pełnienia służby na stanowisku monitorowego prowadzą dokumentację.**

Zdają się przypadki, że w niektórych jednostkach funkcjonariusze wyznaczeni do pełnienia służby na stanowisku monitorowego mają obowiązek dokonywania kontroli zachowania osadzonych i odnotowywania tych kontroli w rejestrze oraz prowadzą dokumentację wydawanych kluczy specjalnych. W ocenie Zarządu Głównego NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa takie praktyki są sprzeczne z obowiązującymi przepisami, z których wynika, że funkcjonariusz na tym stanowisku ma za zadanie wyłącznie: 1) stałe obserwowanie zachowania osadzonych, 2) obserwacja wyznaczonych rejonów zakładu, z zastrzeżeniem pkt 1; oraz 3) niezwłoczne meldowanie dowódcy zmiany o niesprawności systemu monitorowania oraz zachowaniach godzących w porządek i bezpieczeństwo zakładu.

- **Funkcjonariusze wyznaczeni do pełnienia służby na stanowisku monitorowego, nie mają możliwości spożycia ciepłego napoju, kawy czy herbaty.**

W niektórych jednostkach po zamontowaniu kamer w pomieszczeniu stanowiska monitorowego wycofane zostały czajniki elektryczne, w których funkcjonariusz mógł sobie przygotować ciepły napój, kawę czy herbatę tak, jak na pozostałych stanowiskach służbowych. W ocenie Zarządu Głównego NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa brak jest jakichkolwiek podstaw do uniemożliwienia funkcjonariuszowi wyznaczonemu do pełnienia służby na stanowisku monitorowego, przed jego objęciem przygotowania ciepłego napoju, kawy czy herbaty, która w znaczny sposób może przyczynić się do poprawy koncentracji podczas obserwowania obrazu z kamer.

Zarząd Główny NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa jest świadomy tego, że na administracji zakładów karnych i aresztów śledczych ciąży obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa osadzonym, a wydarzenia jakie miały miejsce w ostatnim czasie w niektórych jednostkach penitencjarnych Służby Więziennej wpłynęły na decyzje instalowania kamer i skierowania ich na funkcjonariuszy wyznaczonych do pełnienia służby na stanowisku monitorowego. Nasuwa się pytanie, czy te decyzje należały do Dyrektora jednostki, w której takie zdarzenia nie wystąpiły?, Do Dyrektora jednostki zgodnie z art. 173a § 8 kodeksu karnego wykonawczego posiada uprawnienia do decydowania o stosowaniu monitorowania w określonych miejscach i pomieszczeniach, lecz tak jak wspomniano wcześniej, tylko w kontekście monitorowania zachowania osadzonych, a nie funkcjonariuszy czy pracowników, mając na celu zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w zakładzie karnym. Z przeprowadzonej analizy wynika również to, że dochodzi już do pewnego rodzaju absurdu ponieważ, w niektórych jednostkach zamontowane zostały kamery w pomieszczeniu, w którym wartownia i stanowisko monitorowego oddzielone są jedynie przezroczystą ścianą. Umieszczenie osadzonego zagrożonego próbą samobójczą w celi monitorowanej powoduje przesunięcie odpowiedzialności za jego życie i zdrowie zwłaszcza na funkcjonariusza monitorowego, zatem to na Kierownictwie Służby Więziennej leży obowiązek pracodawcy w zakresie przygotowania stanowiska pod względem ergonomicznym, spełniającym istniejące standardy i normy tego typu stanowisk.

Z mynexamu nowinku

Wyk. 3 egz.:

1. Adresat
2. Michał Woś Wiceminister Sprawiedliwości
3. a/a

PRZEWODNICZĄCY
ZARZĄDU GŁÓWNEGO
Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego
Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
Już
Czesław Tuła